

ศิลปะภาพเปลือยของเทพศักดิ์ ทองนพคุณ

ดร. เลิศศิริ บวรกิตติ, BFA, DCA

"ภาพเปลือย" (nude) นิยมเรียกทับศัพท์ว่า "ภาพนู้ด" หมายถึงภาพมนุษย์ที่ไม่ปกปิดเรือนร่าง หรือ ในบางกรณีมีการปกปิดบางที่บางส่วนเล็กน้อยด้วยสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ภาษาอังกฤษ "นู้ด" (nude) หมายถึง คนเปลือยกาย

อันที่จริงแล้ว "ภาพเปลือย" (หรือภาพมนุษย์เปลือยกาย) นั้นมีปรากฏให้เห็นกันดาษดื่นในงานศิลปะของโลกตะวันตกตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ศิลปะปัจจุบัน ดังเช่นที่ปรากฏในงานศิลปะแบบ "กามกิลป์" (Erotic Art) (รากศัพท์ของคำ "erotic" มาจากคำว่า "error" (n.) ซึ่งมีความหมายว่า ผิด, คลาดเคลื่อน, ไม่ดี) โดยที่ศิลปะ "กามกิลป์" ประสงค์ผลทางกามารมณ์เป็นหลัก (พจนานุกรมศัพท์ศิลปะ อังกฤษ-ไทย, ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, (๒๕๔๑) กล่าวถึงความหมายของศิลปะแบบ "กามกิลป์" ว่าเป็นผลงานที่มีมโนทัศน์ การแสดงออก และเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการร่วมเพศ การแสดงอวัยวะเพศ หรือพฤติกรรมทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับการกามตัณหา หรือเรื่องทางเพศอย่างชัดเจน)

ศิลปะแบบ "กามกิลป์" (Erotic Art) มีคุณค่าทางศิลปะ ตามทัศนธาตุต่างๆ อย่างเช่น รูปทรง, เส้น และ ปริมาตร (สังเกตได้จากการศึกษาวิชาวาดเขียนที่เน้นทักษะของการเขียน "ภาพเปลือย" ที่บรรจุอยู่ในกระบวนการเรียนรู้นั้นด้วย), รวมถึงเรื่องราวเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสังคม, หรือประวัติศาสตร์ ก็มีอยู่ให้เห็นทั่วไป และถึงแม้ว่า "ภาพเปลือย" (nude) จะได้รับการยอมรับเป็น "ภาพลักษณ์" (image) แบบหนึ่งของการแสดงออกทางศิลปะที่มีแนวคิดอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวทางสังคม, ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมอย่างที่ปรากฏอยู่บ่อยๆ ซึ่งบางที่มีการแสดงออกของเรื่องราวในลักษณะที่กว้างมาก หรืออิสระมากจนเนื้อหาถูกมองเป็นทางลบ หรือ ไม่ก็มองเป็นการแสดงออกที่ "ลามกอนาจาร" กลายเป็นประเด็นการถกเถียงทางวิชาการศิลปะที่หาข้อสรุปได้ยากในปัจจุบัน (ยุคศิลปะไทยร่วมสมัย) โดยเฉพาะภายใต้กรอบของวัฒนธรรมไทยตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ ๒๐ เป็นต้นมาที่ศิลปะมีการขยายขอบเขตและความหลากหลายในทุกมิติและบริบท

ในขณะเดียวกัน "ภาพเปลือย" ที่ปรากฏตามสื่อต่างๆ มีอัตราสูงขึ้นอย่างมาก ทำให้มีผลโยงไปถึง "ศิลปะภาพเปลือย" (Nude Art) ว่ากระทบต่อจริยธรรมหรือไม่ และมีคุณค่าทางศิลปะอย่างไร ก่อให้เกิดคำถามขึ้นมาว่าศิลปะที่สรรสร้างออกมานั้นเป็น "ศิลปะ" หรือ "ลามกอนาจาร" และมีผลกระทบต่อศิลปวัฒนธรรมเฉพาะถิ่นหรือไม่ เช่นที่เกิดขึ้นกับผลงานของ สมศักดิ์ รัชสุวรรณ์ ที่แสดงภาพผู้หญิงเปลือยอยู่กับหัวโขน ก่อให้เกิดข้อพิพาทฯ วิจารณ์ อย่างมาก พร้อมกับการตามมาของเหตุผลต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะในด้านคุณค่าทางศิลปะ ทำให้ผู้เขียนมองว่างานศิลปะที่มี "ภาพเปลือย" ปรากฏ หรือผลงานศิลปะที่เข้าข่ายเป็นแบบ "ภาพนู้ด" (Nude Art) นั้นมีคุณค่าและความสำคัญทางศิลปะในหลากหลายแง่มุมที่ต้องศึกษาวิเคราะห์อย่างละเอียดลึกซึ้งเพื่อสร้างหลักวิชาการศิลปะที่สอดคล้องกับการสร้างสรรค์งาน ทั้งนี้ต้องอาศัยความเข้าใจบริบทต่าง ๆ ของศิลปะ เป็นองค์ประกอบในการศึกษาวิเคราะห์

"ศิลปะ" เป็นเรื่องที่ใกล้ตัวเรามากที่สุด แต่ก็ใกล้ตัวเมื่อถูกเอ่ยถามว่า "ศิลปะคืออะไร" การเข้าใจถึงแก่นแท้ของความหมายของ "ศิลปะ" จะนำไปสู่การเข้าใจความหมายและนัยยะต่างๆ ของงาน "ศิลปะภาพเปลือย" ได้มาก ทำให้ผู้เขียนสามารถวิพากษ์ วิจารณ์ ได้ชัดเจนถูกต้อง

ดังนั้น ผู้เขียนมุ่งหวังให้บทความนี้นำเสนอแนวคิดและคุณค่าทางศิลปะเกี่ยวกับ "ศิลปะภาพเปลือย" ในเชิงบวกมากกว่าเชิงลบ โดยการศึกษางานศิลปะภาพเปลือยของอาจารย์เทพศักดิ์ ทองนพคุณ แสดงให้เห็นแนวทางการแสดงออกของศิลปิน ในด้านแนวคิด, จินตนาการ โดยการสำรวจแง่มุมและแนวคิดต่าง ๆ เชิงปรัชญาที่น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวงวิชาการและหลักการของศิลปะ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้นในบริบทของศิลปะของการเป็น "นู้ด"

งานศิลปะที่แสดง "ภาพเปลือย" นั้นมีอิทธิพลต่อการวิวัฒนาการรูปแบบและแนวคิดของงานศิลปะในยุคต่อๆ มารวมถึงปรัชญาของสุนทรียศาสตร์ด้วย ดังเช่นในด้านการขับเคลื่อนศิลปะแบบ "กามกิลป์" ดังที่กล่าวแล้วนั้นที่ได้แบ่งตัวเองอยู่ในศิลปะร่วมสมัยตั้งแต่ศตวรรษที่ ๑๙ ที่สะท้อนถึงการรับรู้ถึง "ภาพเปลือย" และรสนิยมของชนชาติตะวันตก และตะวันออกที่มีมานานแล้ว, ไม่ว่าจะเป็นศิลปะของ "พอล โกแกง", กุสตาฟ คลิม, โยโกะ โอโนะ แอนดรู ไวเอท และ แจฟ คูณ เป็นต้น

ในศิลปะไทยร่วมสมัย เทพศักดิ์ ทองนพคุณ จัดอยู่ในกลุ่มเดียวกันกับศิลปินไทยอย่าง ชวณัฐ วัฒนวิจิตร "ศิลปะไทยร่วมสมัย" หรือ "ศิลปะภาพเปลือยแบบไทยร่วมสมัย" (Contemporary Thai Nude Art) ตามลักษณะและ แนวทางการแสดงออกของงานเทพศักดิ์ ทองนพคุณ แสดงเอกลักษณ์ของความเป็นไทยผสมผสานกับรูปแบบและแนวคิดใหม่ๆ (ดู ภาพที่ ๑) ที่เขียนขึ้นในช่วงไม่นานนัก ราว พ.ศ. ๒๕๔๕ มีลักษณะของรูปแบบ และการผสมผสานเนื้อหาที่เป็นไทย และตะวันตก เข้าไว้ด้วยกันอย่างลงตัวเป็นแบบฉบับของตนเอง และเป็นผลงานชุดในช่วงเวลา ๑๐ ปี นี้เองที่แสดงถึงการพัฒนาอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในด้านของรูปแบบและแนวคิดที่มาจากการเล่นหลอมความคิดและประสบการณ์

* บทความนี้ปรับปรุงมาจากบทความเรื่อง "ภาพเปลือยในศิลปะ : การศึกษาวิเคราะห์ผลงานของเทพศักดิ์ ทองนพคุณ"

"ผ้าถุงแดง" (๒๕๔๕), (ภาพที่ ๑) แสดงภาพหญิงเปลือยเป็นตัวแทนของ "อินทรีย์รูป" (organic form) หรือสิ่งมีชีวิตที่มีอยู่ในธรรมชาติ ที่บ่งบอกได้ว่าเป็นสาวไทยจากเรื่องราวและทัศนธาตุในภาพที่ ศิลปินแสดงออก ไม่ว่าจะเป็นผืนผ้าถุงลายไทยพื้นเมืองที่ผสมผสานกับร่างเปลือยของหญิงสาว (ในลักษณะการเขียนแบบจิตรกรรมไทยประเพณีมีเส้นทำให้เกิดปริมาตรของรูปทรง) ที่อยู่ในท่วงท่าที่บิดโค้งจรดด้วยเส้นโค้งมนและรูปทรงกลม (ลักษณะเดียวกับรูปปั้น Venus de Milo, (150 B.C.) ในยุคสมัยศิลปะกรีกโบราณ (Hellenistic) ที่นิยมความงามแบบ s-curve ในงานประติมากรรม) เกิดลวดลาย และพื้นผิวที่ขัดแย้งต่อกัน รวมแล้วเป็นจุดเด่นที่สำคัญของภาพ ประกอบด้วยมิติที่เกิดขึ้นจากทิวทัศน์ในบรรยากาศของฉากหลังทำให้เกิดระยะใกล้ไกล รวมไปถึงดุลยภาพทางรูปทรงและสีสรรที่เกิดขึ้นอย่างลงตัว นอกเหนือจากสุนทรีย์ภาพที่เกิดขึ้น สิ่งที่ศิลปินประสบความสำเร็จอีกอย่างหนึ่งคือ เรื่องราวของความเป็นไทยในภูมิปัญญาด้านการนุ่งห่ม นำเสนอพร้อมกับความงามของหญิงไทยที่มีรูปร่างหน้าตาเป็นไทย สะท้อนถึงวัฒนธรรมที่อ่อนช้อยของอิสตรีที่งดงามไม่แพ้สาวงามที่ประกวด "มิสยูนิเวิร์ส" ที่บรรจงนุ่งน้อยห่มน้อยแสดงทรวดทรงและสัดส่วนเรือนร่างพร้อมกับบิดตัวสะบัดผ้าคลุมแบบ "ซิ่นทรู" นิด ๆ หน่อย ๆ อย่างฉวัดเฉวียนเร้าใจความรู้สึกไม่มากนักน้อย

ทั้งนี้พัฒนาการในงานศิลปะของ เทพศักดิ์ ทองนพคุณ เกิดจาก รูปแบบและแนวคิด เป็นสำคัญ โดยมีเรื่องราว และเนื้อหาที่เด่นชัดเป็นรูปธรรม ผสมผสานด้วยรสนิยมที่สุนทรีย์ของศิลปิน ซึ่งผู้เขียนจะกล่าวถึงพัฒนาการของสิ่งที่ว่าให้เห็นไว้เป็นลำดับ

ภาพที่ ๑
ผ้าถุงแดง, ๒๕๔๕, สีอะคริลิกบนผ้าไหม
Red Thai Silk, 2002,
acrylic on canvas, 80 X 110 cm.
(แสดงในงาน Great Eastern Art Exhibition,
Dali College, P.R China)

ภาพที่ ๒
ไทยนู้ด หมายเลข ๑, ๒๕๒๐,
ภาพพิมพ์ด้วยแม่พิมพ์โลหะ
Thai Nude No.1, 1980,
color etching, 60x 83 cm.
(รางวัลเกียรติยศอันดับ ๓ เหรียญทองแดง
ในการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ ๒๗
พ.ศ. ๒๕๒๔)
(แสดงงาน The 1st International Biennial
Print Exhibition, 1983, Taipei, Taiwan)

เมื่อลองย้อนกลับไปดู "ศิลปะภาพเปลือย" (Nude Art) ของ เทพศักดิ์ ทองนพคุณ ในระยะต้น ๆ ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๑๗ - ๒๕๒๒ ที่ใช้เทคนิคแม่พิมพ์โลหะ (etching technique) จะเห็นได้ว่าศิลปินเริ่มต้นเขียนภาพ ที่มีรูปของผู้หญิงเปลือยร่วมกับรูปวัตถุสิ่งของ เนื่องจากศิลปินต้องการแสดงให้เห็นสภาวะธรรมของโลกโดยแสดงออกซึ่งความรู้สึกที่มีต่อ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตที่มีอยู่ตามธรรมชาติกับวัตถุสิ่งของ โดยใช้รูปทรงอินทรีย์รูป (organic form) กับรูปทรงอนินทรีย์รูป (inorganic form).

เทพศักดิ์ ทองนพคุณ กล่าวไว้ว่า "ข้าพเจ้าใช้ลักษณะของร่างคน (figure) ที่เป็นรูปผู้หญิงเปลือย (nude) ให้อยู่ใน ท่าทาง ที่เป็นกิจวัตรประจำวันของคนทั่วไป (นั่ง, นอน, ยืน) และใช้รูปทรงของเครื่องใช้ต่างๆ ภายในบ้านเป็น อนินทรีย์รูป (inorganic form) เป็นการแสดงออกด้านความรู้สึกของสิ่งมีชีวิตกับวัตถุที่ต่างก็อยู่ร่วมกันทั้งในลักษณะ ที่มีความสัมพันธ์ (relation) และความขัดแย้ง (contrast) ซึ่งกันและกันตลอดเวลา".

ดังเช่นในผลงานชุดที่ชื่อว่า "ความสัมพันธ์ของรูปทรงที่ตรงกันข้าม" (The Relationship of the Contrasting Forms) และ ต่อจากนั้นในชุด "ผู้หญิงเปลือยกับสิ่งแวดล้อม" (Female Nude and the Environment) ที่รูปผู้หญิงเปลือยกลายเป็นเรื่องราวของการแสดงออกอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น และคงไว้ซึ่งความเป็น "รูปทรงกึ่งรูปธรรมกึ่งอุดมคติ" (semi-stylization) ไว้ และมีท่วงท่าที่ปกปิดเรือนร่าง มิได้เปิดเผยหมดจดแบบไม่มีชั้นเชิงใด ๆ แกมด้วยความรู้สึกทางกามารมณ์ที่เกิดจากการเปลือยได้ในระดับหนึ่งแทรกซ้อนอยู่ด้วย.

ในเวลาต่อมาในระหว่างช่วงปี พ.ศ. ๒๕๒๒ - ๒๕๒๗ ซึ่งเป็นยุคกลางก่อนระยะการสร้างสรรค์งานศิลปะในช่วงตอนท้าย ๆ ถึงปัจจุบัน ของ เทพศักดิ์ ทองนพคุณ ที่ได้กล่าวไว้ตอนข้างต้นถึงการพัฒนาศิลปะจนสู่สมบูรณ์แล้วนั้น ศิลปินสังเกตเห็นปฏิกิริยาตอบโต้กันระหว่างรูปร่างและรูปทรงที่สอดคล้องโดยยื่นเข้าหากันและกัน จากผลงานชุดก่อน ๆ โดยเฉพาะชุด "ผู้หญิงเปลือยกับสิ่งแวดล้อม" (Female Nude and the Environment) ส่งผลให้ศิลปินได้แนวคิดใหม่สำหรับการสร้างสรรค์งาน.

เทพศักดิ์ ทองนพคุณ กล่าวถึงแนวคิดใหม่ว่า "ในปัจจุบันโลกเต็มไปด้วยสภาพแวดล้อมที่คุกคาม ต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์และสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย แต่ทั้งมนุษย์และสิ่งมีชีวิตยังคงดำรงอยู่ในโลกได้ตลอดมา ทั้งนี้โดยอาศัยการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม การปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับตนและประการสำคัญก็คือ "การสืบทอดชาติพันธุ์" ซึ่งเป็นพฤติกรรมตามธรรมชาติของสิ่งมีชีวิต"

จากการเกิดแนวคิดใหม่ ๆ นี้เองกับเรื่องของ "การสืบทอดชาติพันธุ์" ซึ่งรวมถึงการแสดงออกความรู้สึกทางกามารมณ์มากขึ้นนั้น กลายเป็นเนื้อหาเรื่องราวใหม่ (new subject-matter) และทำให้ผลงานสร้างสรรค์ของศิลปินผู้นี้ มีลักษณะการแสดงออกใกล้เคียงกับศิลปะแบบ "กามาศิลป์" ("Erotic Art") ในทำนองเดียวกับศิลปินที่มีชื่อเสียงชาวตะวันตก อย่างเช่น Joan Miro, Jean Dubuffet และ Pablo Picasso ซึ่งศิลปินแสดงภาพรูปผู้หญิงเปลือย (female nude) ให้อยู่ในสภาพแวดล้อมของวัตถุรอบตัว ที่สอดคล้องผสมผสานกัน มีการยื่นเข้าหากันของรูปทรง เปรียบเสมือนการสัมผัสทาง กายระหว่างผู้ชายกับผู้หญิง ซึ่งศิลปินนำเสนอแนวคิดแบบมีจินตนาการโดยเน้นความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากจิตวิญญาณ การรับรู้ของมนุษย์ตามศิลปะแบบ "กามาศิลป์" ("Erotic Art") แต่ทั้งนี้ในมิติใหม่ที่ต้องการแสดงภาพ กามาวีถัยและกามารมณ์อย่างโจ่งแจ้งชัดเจน (ดู ภาพที่ ๒).

"ไทยนู้ด หมายเลข ๑", (๒๕๒๓), (ภาพที่ ๒) ได้รับอิทธิพลทางการสร้างสรรค์สืบเนื่องต่อจากผลงานชุด "ความสัมพันธ์ของรูปทรงผู้หญิงเปลือยกับสิ่งแวดล้อม" (Relationship Between the Nude Form and the Environment) และมีลักษณะของความเป็นไทยมากขึ้นตามเรื่องราวของลายไทยที่ปรากฏบนผืนผ้าที่ลื่นไหลไปกับรูปทรงของเรือนร่างหญิงสาว ขณะเดียวกันรูปร่างของสาวเปลือยมีลักษณะเป็นรูปธรรมและใกล้เคียงธรรมชาติมากขึ้น สังเกตได้จากการแสดงหัวนม และใบหน้าที่ได้อารมณ์ชัดเจนกว่าภาพก่อนหน้านี้ ๆ สิ่งนี้บ่งบอกได้ว่าศิลปินเริ่มเน้นอารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์มากขึ้นที่ต้องมีในสิ่งที่เป็นรูปธรรม และจำเป็นในจำเพาะงานศิลปะแบบที่มีเนื้อหาแนว "ภาพเปลือย" และ "กามารมณ์".

นอกเหนือจากการแสดงออกของเนื้อหาที่แฝงด้วยแนวคิดอารมณ์ความรู้สึก และจินตนาการแล้ว เทพศักดิ์ ทองนพคุณ ยังแสดงให้เห็นทัศนธาตุเชิงสัญลักษณ์ที่แสดงความหมาย และเรื่องราวต่าง ๆ มากขึ้น ทำให้สาระของเนื้อหาในงานมีความอุดมสมบูรณ์ในหลาย ๆ ด้าน ดังที่ปรากฏในผลงานภาพชุด "องค์ประกอบของรูปทรงสิ่งมีชีวิต และสิ่งแวดล้อม" (Composition with Organic and Inorganic Form) (ดู ภาพที่ ๓) ซึ่งมีเนื้อหาที่สื่อความหมายได้ลึกซึ้งและชัดเจน ทั้งนี้เมื่อย้อนกลับไปดู พัฒนาการดังกล่าว มาจากผลงานชุด "ความสัมพันธ์ของรูปทรงผู้หญิงเปลือยกับสิ่งแวดล้อม", (๒๕๒๓) เป็นชุด "ภาพหัวเลี้ยวหัวต่อ" ที่สะท้อนถึงการพัฒนาการใช้ภาพเปลือยในเชิงสัญลักษณ์ทางความหมายมากขึ้น มีการเปรียบเทียบหรือ อุปมาอุปมัยหญิงสาวและดอกไม้ กับ "การสืบทอดการสืบพันธุ์" การแสดงให้เห็นวัฏจักรของการเจริญเติบโตและการสืบพันธุ์ รวมถึงการจัดองค์ประกอบของภาพที่แตกต่างจากงานชุดก่อน ๆ คาดว่าศิลปินคงดึงแนวทางการสร้างสรรค์ ตามแนวศิลปะแบบตะวันตกอย่าง ศิลปะ "ลัทธิเหนือจริง" (Surrealism) มาใช้ด้วย มีลักษณะการแสดงภาพที่อาศัยจินตทัศน์ โดยใช้จินตนาการที่เหนือจริง ด้วยการแสดงภาพผู้หญิงเปลือยที่ลอยปะปนอยู่กับวัตถุต่าง ๆ อันเกิดจากการขับเคลื่อนความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับวัตถุสะท้อนถึงความเชี่ยวชาญและกลยุทธ์ ในการแสดงออกทางแนวคิดที่ซับซ้อนได้มากยิ่งขึ้น.

"องค์ประกอบศิลป์", (๒๕๓๒) (ภาพที่ ๓) แสดงภาพเปลือยของหญิงสาวที่มีเรือนร่างอ่อนช้อยและผสมผสานกลมกลืนอยู่กับสิ่งแวดล้อมที่เป็นโลหะวัตถุ ทั้งนี้ศิลปินต้องการสื่อถึงความแตกต่างระหว่างธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อมที่เป็นวัตถุ รวมถึงความสัมพันธ์ของการปรับตัวเข้าหากัน.

ภาพที่ ๓
องค์ประกอบศิลป์, ๒๕๓๒, สีอะคริลิกบนผ้าใบ Composition, 1989, acrylic on canvas 120x 150 cm.
(แสดงงานกลุ่มบูรพา ครั้งที่ ๒, ๒๕๓๒, ห้างเซ็นทรัลชิดลม)

เห็นได้ชัดว่าการทำงาน "ภาพเปลือย" ของ เทพศักดิ์ ทองนพคุณ ในช่วงระยะพัฒนา (พ.ศ. ๒๕๓๒ - ๒๕๔๖) มีการพัฒนาไปในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้าน การแสดงอารมณ์ของเรือนร่าง รูปทรง ต่าง ๆ รวมถึงแนวคิด ที่เป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ และลงตัวมากที่สุด ทั้งนี้ "ภาพเปลือย" ที่เขียนขึ้นในระยะหลังล้วนแสดงออกถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทย ด้วยลายผ้าที่เป็นลายไทย สวยสดงดงามอย่างไทย รวมถึงแนวคิดที่สื่ออย่างชัดเจน ด้วยรูปเชิงสัญลักษณ์ที่เป็นเนื้อหาสาระ ตามที่ปรากฏในภาพ "ผู้หญิง", (๒๕๔๔) (ภาพที่ ๔) และ ภาพ "ในกระเจก", (๒๕๔๔) (ภาพที่ ๕) ที่คงชีวิตชีวาด้วยความเคลื่อนไหวของรูปทรงของรูปผู้หญิงเปลือยกับรูปทรงของวัตถุสิ่งของ และสีสรรที่สดและแรงขึ้น, ซึ่งสีเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการรับรู้ของอารมณ์ที่ก่อให้เกิดสุนทรีย์ภาพอีกทางหนึ่ง ดังที่ปรากฏในงานชุดหลัง ๆ ของเขาจนถึงปัจจุบัน.

ภาพสุดท้ายที่จะกล่าวถึงคือภาพ "สี่ในหนึ่ง", (๒๕๔๔) (ภาพที่ ๖) ที่ศิลปินรังสรรค์ขึ้นในงาน "ศิลปะนานาชาติ: ดวงประทีปแห่งตะวันออก ครั้งที่ ๑๔" ณ หอศิลป์และวัฒนธรรมภาคตะวันออก มหาวิทยาลัยบูรพา เมื่อต้นปี ๒๕๔๔ ภาพนี้สะท้อนถึงความแตกต่างด้านรูปแบบ โดยการเป็นภาพเขียนขนาดใหญ่ที่ประกอบขึ้นจากงาน ๔ ชิ้นต่อเรียงกัน ในภาพปรากฏรูปของสัดส่วนของเรือนร่างเปลือย ซึ่งดูออกได้ว่าเป็นของผู้หญิงด้วยสรีระ ตามลักษณะของรูปแบบที่ยืนยันได้ว่าเป็นงานของ เทพศักดิ์ ทองนพคุณ อย่างแน่นอน ทั้งนี้ ตามลักษณะของ ลายเส้น รูปทรง รวมถึง องค์ประกอบ ทว่าศิลปินผู้นี้ได้เลือกใช้กลวิธี และแนวทางในการแสดงออกแบบใหม่ที่เรายังไม่เคยปรากฏมาก่อน แลดูสมัยใหม่และเรียบง่ายมากขึ้น โดยมีกลิ่นอายจากอิทธิพลของ "ศิลปะประชานิยม" (Pop Art) ในด้านรูปแบบที่แสดงออกอย่างชัดเจนทีเดียว บ่งบอกว่าศิลปินผู้ทำงานในหลากหลายรูปแบบทั้งที่ยังคงเอกลักษณ์ของตัวเองไว้ ซึ่งครั้งนี้เขาต้องการรูปลักษณะสมัยใหม่และผดุงแนวคิดแบบนามธรรมมากขึ้น ทำให้ศิลปินประสบความสำเร็จในการรักษาเอกลักษณ์ทางรูปแบบของตนเอง ในภาวะของการเปลี่ยนแปลงด้านรูปแบบ.

เทพศักดิ์ ทองนพคุณ เป็นศิลปินไทยร่วมสมัยโดยจิตวิญญาณ โดยแสดงเอกลักษณ์และคุณค่าไทย ส่งผลให้ "ศิลปะภาพเปลือยแบบไทยร่วมสมัย" มีพัฒนาการก้าวหน้าออกไป.

ผลงาน "ศิลปะภาพเปลือย" ของ เทพศักดิ์ ทองนพคุณ ด้านหนึ่งแสดงให้เห็นรูปแบบเฉพาะตัวแบบหนึ่งใน "ศิลปะภาพเปลือยแบบไทยร่วมสมัย" (Contemporary Thai Nude Art) อีกด้านหนึ่งแสดงให้เห็นคุณค่าทางเนื้อหา และแนวคิดที่สะท้อนความดีงาม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของอารมณ์ ความนึกคิด ที่มีต่อ ความสัมพันธ์ในธรรมชาติของสิ่งมีชีวิตและวัตถุ ความรัก และความดีคู่กัน ตลอดจนค่านิยมทางสังคม และวัฒนธรรม อันเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการแสดงออกทาง "ศิลปะ" ที่แสดงคุณค่าและความหมายอย่างลึกซึ้ง ทั้งนี้รวมถึงคุณค่าทางความงามที่เกิดจากสันดานกามวิสัยของมนุษย์ ที่มีอยู่ในงานศิลปะประเภทนี้ เพราะอย่างไรก็ตามเราไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าบริบทของ "ภาพเปลือย" ใน "ศิลปะ" ไม่เกี่ยวข้องกับกามารมณ์แม้สักนิดเดียว ซึ่งเสน่ห์ของศิลปะประเภทนี้ อยู่ที่แนวคิดและแนวทางการนำเสนอคุณค่าและบริบทที่เกิดขึ้น ซึ่งงานของ เทพศักดิ์ ทองนพคุณ แสดงภาพลักษณ์เหล่านี้ รวมถึงสำหรับการเป็น "ศิลปะภาพเปลือย" ที่มีคุณค่าในเชิงบวก คือการถ่ายทอดความงามพร้อมกับคุณค่าทาง "แนวคิด" ในขณะเดียวกันได้ตั้งข้อคิดให้เราเก็บไว้พิจารณาต่อไปว่า "ศิลปะภาพเปลือย" ในลักษณะที่ให้อารมณ์ทางศิลปะเป็นการจูดอารมณ์ทางเพศหรือไม่ด้วย และขอบเขตของการแสดงออกมีมากน้อยเพียงใด และในตอนนี้ เราสามารถจำแนกต่อไปเองได้แล้วว่างาน "ศิลปะ" แบบใดมีเค้าวางไปในทาง "ลามกอนาจาร" ทำลายค่านิยมทางสังคมและวัฒนธรรม มากกว่าการนำเสนอแนวคิดและคุณค่าทางศิลปะ โดยผู้เขียนหวังว่าบทวิเคราะห์งาน "ศิลปะภาพเปลือย" ของ เทพศักดิ์ ทองนพคุณ ช่วยเสริมความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาสาระของงานศิลปะประเภทนี้ได้ไม่มากนักน้อย ตลอดถึงความเข้าใจในบริบทและนัยยะความหมายต่าง ๆ ของ "ศิลปะ" ที่เพิ่มมากขึ้น ไปพร้อม ๆ กับการได้รับความสุขความเพลิดเพลินทางใจจากงานศิลปะดังกล่าว.

ภาพที่ ๔

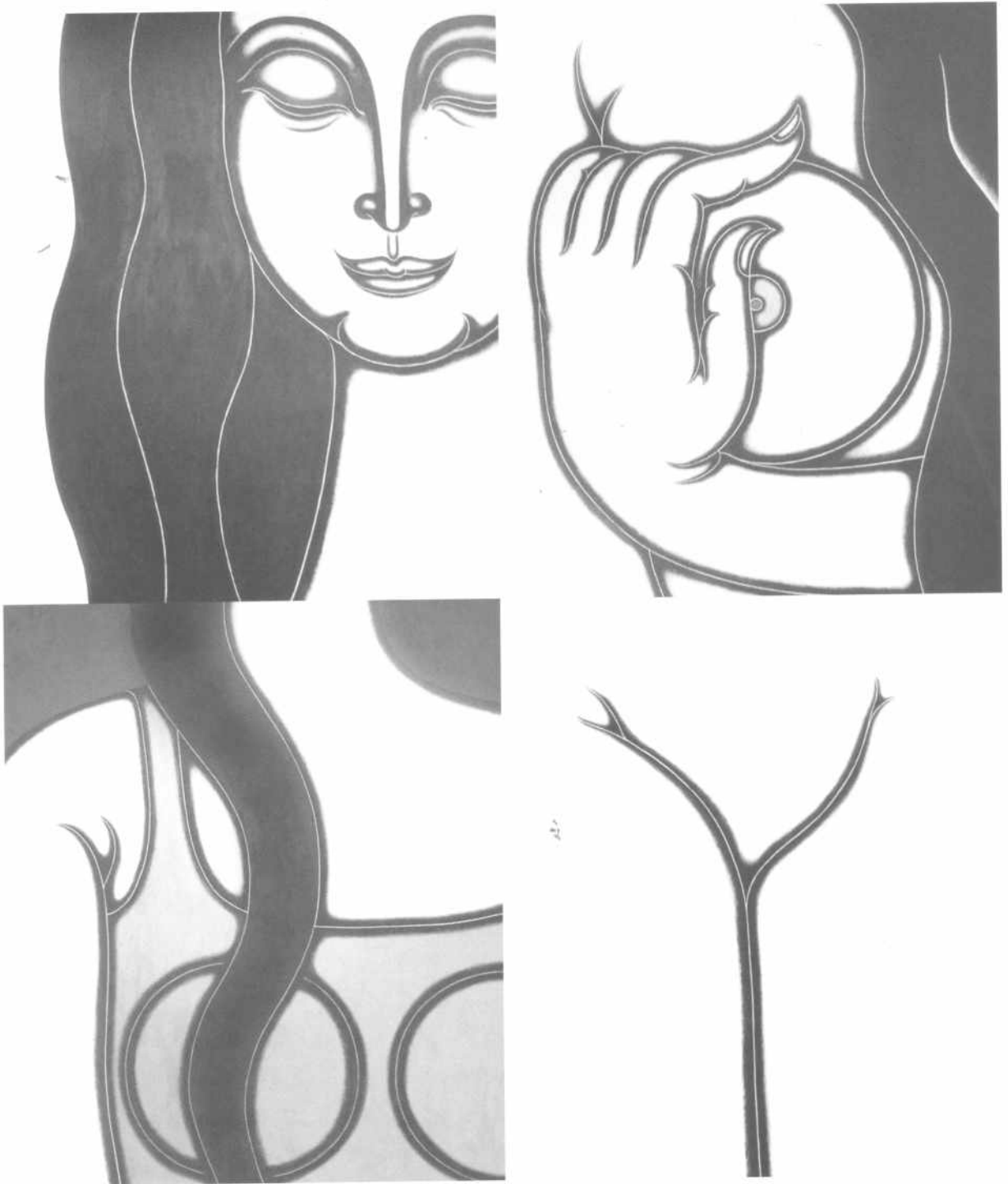
ผู้หญิง, ๒๕๔๔, สีน้ำ - ดินสอสีบนกระดาษ, Lady, 2001, water color - color pencil on paper, 110 X 80 cm.
(แสดงงานวันคล้ายวันสถาปนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา)

ภาพที่ ๕

ในกระจก, ๒๕๔๔, สีน้ำ - ดินสอสีบนกระดาษ, In a Mirror, 2001, water color - color pencil on paper, 110 X 80 cm.
(แสดงงานวันคล้ายวันสถาปนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา)

ภาพที่ ๖
 สีน้อง, พ.ศ. ๒๕๔๘, สีอะคริลิกบนผ้าใบ, Four in One, 2005, acrylic on canvas, 240 x 200 cm.
 (แสดงในงาน ศิลปะนานาชาติ "ดวงประทีปแห่งตะวันออก" ครั้งที่ ๑๔ ณ หอศิลป์และวัฒนธรรมภาคตะวันออก มหาวิทยาลัยบูรพา)

เอกสารอ้างอิง

๑. ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมศัพท์ศิลปะ อังกฤษ-ไทย. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๑
๒. สุชาติ เถาทอง "ศิลปิน ศิลปะ" นิตยสาร Fine Art Magazine, พฤษภาคม - มิถุนายน 2005 Volume 2 No.14, (หน้า ๙๔ - ๙๙)
๓. เลิศศิริ บวรกิตติ. "ภาพเปลือยในศิลปะ : การศึกษาวิเคราะห์ผลงานของเทพศักดิ์ ทองนพคุณ" นิตยสาร Fine Art Magazine, พฤษภาคม - มิถุนายน 2005 Volume 2 No.14, (หน้า ๑๑๖ - ๑๒๑)

Abstract:

Nude in the Art Works of Thepsakdi Thongnopkoon

Dr. Lertsiri Bovornkitti, BFA, DCA

"Nude" generally refers to the "naked human" which has been employed in the Western Art World in the making of art, especially in paintings since historically known up to the present. Although "nude" used commonly as a subject matter in the content of fine art, has been increasingly the subject of debate in the contemporary era, owing to the concept of art works has expanded vastly and widely in relation to social and cultural aspects.

This type of art works is also related to the "Erotic art" movement that reveals another concept of such popularity of nude in art to which its content and subject matter were clearly related to the expression of humans' sexuality behaviors.

In this context, various aspects of the philosophy and conceptuality of this type of art, which depict nude images, warrant careful study. In particular, the outcomes of such art representation under the label of cultural Thai would turn it to be a hot issue among Thai artists and academics, and without definite conclusions.

This article emphasizes on findings in an analytical study of works comprising nude images, when exploring various aspects of the philosophy and conception of the works. Some aspects of the concept revealed by the findings have involved interesting critical point of views in the philosophical study of art.

The works of Thepsakdi Thongnopkoon were especially taken for analytical discussion, in respect of concepts, imagination and artistic approaches.

Key words : nude, erotic art, contemporary Thai nude art, Thepsakdi Thongnopkoon

วารสารฉบับพิเศษครบรอบ 10 ปี
10th Birthday Anniversary Burapha Arts Journal

ขอขอบคุณ
Special Thanks

คุณบัญชา ศักดิ์ศรีเจริญ
hängหุ้นส่วนจำกัด ศักดิ์ศรีเจริญก่อสร้าง

คุณกมล ธนทวีรัตน์
กมลศิลป์การพิมพ์ ชลบุรี